

GARBA, del francic *GARBA 'feix d'espigues tallades' (a-al. ant. *garba*, al. *garbe*, b-al. ant. tardà *garva*, neerl. *garve*, id.). □ 1.^a doc.: doc. de 1096-1131:

«Et quinque *garbas* de civada et singulos ciphos plenos fabis», citat en el *DBal.* d'un doc. del temps de Ramon Berenguer III; «de palca un fex, et quatre *garbes* de civada», doc. ross. de 1168 (*RLR* III, 289); «l'endemà Tirant se fo vestit ab un manto de orfebreria: la devisa era tota de *garbes* de mill, e les spigues eren de perles molt grosses e belles, ab un mot brodat en cascuna quadra del manto ---», JnMartorell (*Ag.* II, 23); «la *garba* o fex de espigues: merges; lligar les *garbes*: vincire mergites», OPou (*ThPu.*, 86). I corrent des del principi de la Renaixença: «les eugues que batien lo blat volan pels ayres, / ab l'era y mas, a troços; y *garbes* y *garbers* / fan un gabell, entre ones, arbreda y llenyataires, / y ab sos difunts la fossa barreja sos fossers», *Atl.* (142); «goso posar a ses plantes mon manadet d'espigolera, vora les daurades del camp --- de sa literatura» en el seu prefaci (p. xvi).

L'àrea del mot s'estén a tot el territori de la llengua, incloent-hi totes les illes (abundor de detalls mallorquins, Rokseth, *La Cult. des Céréales*; eiv. «g.: gavilla», PzCabr.), el País Val. fins a l'extrem (detalls relatius al Pinós, Biar, Sueca, Orpesa etc. en *AlcM* «cultura popular»; *garbes* d'arròs, Sollana, 1962), fraseologia ross.; i a l'extrem Nord-oest: a Arcavell, entrada d'Andorra (1936), insisteixen que es fan tant amb el sègol com el blat i els altres cereals; a la V. de Cardós, fins a Tavascan, i no exceptuant-ne les riberes afluent (precisant a Esterri que ells veuen el fet d'anar lligades com allò que més les diferencia de les gavelles, 1934). Figuradament: «hi ha una *garba* de coses, de persones» 'n'hi ha gran quantitat' ross. (*AlcM*); «à Núria — seule la Casa de Loreto, où se logent l'évêque et les gens de *garba* (gens aisés), est un peu plus propre» judica cofoi i orgullós l'afrañesat Brousse (*La Cerdagne Française*, p. 408). 'Un braçat de raigs de llum': 1 «Per la finestra que donava al camp, entrava una *garba* de sol, amb una vaga sentor de codonyer», Coromines (*Silèni*, cap. 17, p. 220).

GARBA és un germanisme peculiar del català, la llengua d'oc i el francès (fr. ant. *jarbe*, S. XIII, avui en la forma ultracorregida *gerbe*): estrany fins i tot a l'italià (*garba* 'garbell per al segó' a Pistoia, 'cèrcol del garbell' a Sicília, són derivats regressius de *GARBELL*), al portuguès i al castellà (en el domini del qual només s'ha introduït, des del català, a parts d'Aragó, *DAut.*, i de Múrcia).²

En germànic el tipus GARBA és genuí, si bé limitat al germànic occidental, continental, però allà general a tots els dialectes i testificat des de molt antic en tots ells, car ja figura en forma baix-llatina en Aldhelm, any 685, i n'abunden dades no gaire posteriors (Kluge, *ARom.* VI, 305): és ja a-al. ant. *garba*, neerl. *garve*, i, encara que no aparegui en les fonts més antigues del baix-alemany, ja s'hi troba *garva* f. en les glosses de Trèveris (Holthausen, *Altsächsisches Et. Wb.*), que no són gaire més tardanes. De la mateixa arrel, amb apo-

fonies vàries i sentits separats, n'hi ha representants en altres llengües germàniques: angl. *grab* 'aferrar, empunyar', b-al. *grabbeln* id., al. mod. *grapsen*, nor. dial. *grapsa*, angl. *grasp* 'agafar, abraçar'.

GHERBH- és arrel amplemment representada en les altres famílies de la gran estirp: avc. *grabam* que (junt amb les seves formes flexives *gəʷrvaya*, *gəʷwnāti*, *gəʷrvāin*) comprèn els sentits 'agafar, aferrar, rebre', i en part es troba ja a les Gathas (Reichelt, *Aw. Handbuch*, §§ 194, 222, 223); scr. *agrabham*, *grbhñāti*, *grbhñātāb*, de significats semblants; palcoslau *grabiti* 'robar, saquejar', lit. *grėbti* «greifen, harken», hitita *karp-* 'emportar-se'. Com que el resultat d'aquesta arrel hauria tingut *h-* en italià (de fet sembla que en deriva el llatí *herba*), i aqueixa arrel no està representada en cèltic, no ens cal dubtar de l'origen germànic del nostre mot, que devíem heretar dels francs col·laboradors en la reconquesta de Catalunya la Vella: és natural que llurs senyors comunicessin aquest mot als nostres pagesos, de qui vivien, comptant-los les garbes que els obligaven a lliurar.

DERIV.: *Garbar*, -at, per a l'acc. 'envestir', cf. infra *agarbonar*, *agarbar*, *agarbir*; per a la relativa al vestir, cf. ús semblant en el fr. *mal jagotée*, *se jagoter*, però des d'aquesta aplicació i ajudant-hi la influència de *garbós* i *desgarbat* (*garbo* GALIB), *mal garbat* passa també a 'disgraciós', especialment val. i mall.: «no és que elles siguen lleges o *mal garbées*, que moltes tenen prou bon pamet de cara», MGadea (*T. del Xè*), frase semblant de Gabriel Maura. *Garbejar*: dalt a Bassegoda 'portar garbes a l'era': «què fan aquells? — *garbejen*», Gxa-Emp. (PCoromines, 1898); 'batre les garbes d'arròs': «al costat del petit port del Sequiol de la Campana *garbecàben*» a Sollana, abans d'endur-se-les fins prop de la capital, per l'Albufera, amb barques que remuntaven la sèquia fins el Portet (1962); *garbejaire*, *garbejada*, *garbejadora*, -adures, *garbejera*; eiv. *garbetjar dins un terç* (Macabich, «Diario de Ibiza», 5-II-64, col. 2, veg. *panesc* (PA); *garbetjador* 'espècie d'arguens de transportar garbes' (de forma semblant: a la de les *ardegues* araneses), i *cadireta de garbetjador*, men. (Arx. Ll. Salvador, *Die Bal.* II, 318, 346).

Garber 'segador o amuntegador de garbes' (1393, doc. de Vallfogona de Rip., *BABL* XII, 193, text citat a *salvo*, *SALVAR*); «per aquell Vallès avall - ne baixan alguns *garbés*: / se'n van dret a Barcelona - per guanyar alguns dinés» (Ss. XVI-XVII, recollit a Vic i Ripoll), «no vol que vaji a servir / sinó que me'n vagi a casa, / a governà los *garbers* / quan serem a la segada», MilàF (*Romlo.*, 108.1, 454); Verdguer, supra; «arribava la colla de segadors que ell havia assegurada, cosa de quinze dies abans, al capít de la mateixa, a rahó d'un duro diari, y 'l gasto, per cada *garber*, segons costum de pagesia», Del Bosch (*Lo Segador*, 20), *Garberol* pall. (*Dag.*).

Garbera 'munt de blat segat' [c. 1385, Eiximenis, *Terç*, *AlcM*], 'munt de garbes' («pegaren foc a la casa y a les *garberes* de l'era, y lo pobre Badó, que féu poca o molta resistència, lo mataren al mateix cap d'ahont trajinava les garbes», Argullol, *La Guerra*, 83): sovint